

NIEUWJAARSZINGEN IN TESSENDERLO

Renilde Reynders - Zingende kinderen gaan van deur tot deur

Op **oudjaar**, 31 december, gaan kinderen van 4 tot 12 jaar in Tessenderlo al meer dan een eeuw '**nieuwjaarszingen**'. Ze trekken in kleine groepjes in de voormiddag van deur tot deur met een voorgebonden beurs of zak, om hun opbrengst in te verzamelen. De lagere schoolkinderen leren deze traditie en de liedjes van elkaar. Soms gaan kleinere broertjes en zusjes mee. Zowel ouders als kinderen vinden het een mooie traditie. Terwijl de kinderen zingen, blijven sommige ouders op een afstand wachten. Nadat de kinderen snoep hebben gekregen, roepen de ouders ook "Gelukkig Nieuwjaar" naar de gulle gever.

Een van de oudere liederen die ze zingen gaat als volgt:

*"Hier woont nog ne brave man,
die wel wat geven kan,
Hoe lang zal hij geven,
zo lang zal hij leven.*

*Tot naaste jaar rond deze tijd,
dan zal hij rijk en zalig zijn.
Rijk en zalig opgestaan,
wij wensen ne Zalige Nieuwjaar"*

In de laatste decennia zijn de liedjes wel wat korter geworden, bijvoorbeeld:

*"Oudjaar, nieuwjaar,
twee koeken is een paar,
ik wens ne zalige nieuwjaar"*

of

*"Nieuwjaarke zoete,
het varken heeft vier voeten.
Vier voeten en ne staart,
ge zijt ne gelukkige nieuwjaar waard"*

Andere liedjes zijn een klaagzang over koude voeten, dat helpt ook. Met die kortere liedjes kunnen de zangers meer huizen aandoen.

De bewoners danken de nieuwjaarszangers voor het zingen met een **snoepje of een stuk fruit**. Geldstukken worden zelden gegeven. De gevers vinden het een mooie traditie en hebben er veelal zelf vroeger aan meegedaan. Ze verwachten de zingende kinderen op oudejaarsavond en hebben kommen met snoepgoed klaar staan achter de deur, want aan sommige deuren komen er tot 20 groepjes

voorbij. Indien een deur niet open gaat, zingen sommige groepjes luidkeels: ‘*Hoog huis, laag huis, hier woont een gierige pin in huis*’. Dit doen ze voldoende luid zodat ook de burens het horen. Het komt natuurlijk meer voor dat deuren gesloten blijven, omdat vele inwijkelingen het gebruik (nog) niet kennen. Een nieuwkomer in deelgemeente Hulst vroeg eens op Facebook wat dat zingen betekent. Hij kreeg massaal informatie, zodat hij nu ook klaar kan staan met snoepgoed.

In de namiddag trekken de groepjes kinderen naar de winkelstraten van Tessenderlo centrum. Die evolutie dateert van enkele decennia geleden. De lokale middenstand drong daarop aan, om niet de ganse dag ‘overlast’ te ondervinden. De jeugdraad nam de organisatie van het namiddaggebeuren in handen en liet de straten bijvoorbeeld verkeersvrij maken. Het nieuwjaarszingen werd zo een massagebeuren, waarbij de vele groepjes tussen 14u en 16u aaneengesloten rijen van honderden kinderen vormen. Om elkaar snel af te kunnen lossen aan de middenstandersdeuren, komen korte liedjes natuurlijk nog meer van pas.

Voor de kinderen is het verzamelen van snoep natuurlijk de eerste stimulans om het gebruik in ere te houden. Maar ook veel volwassen inwoners komen met plezier kijken naar de zingende kindergroepen in de winkelstraten. Voor hen is het een fijne jeugdherinnering. Het hele gebeuren versterkt de dorpsidentiteit.

Evolutie

Het nieuwjaarszingen is een van de weinige oude tradities die nog leven in Tessenderlo begin 21ste eeuw. Een halve eeuw geleden gingen er nog ‘**nieuwjaarszotten**’ op stap: jongeren van de middelbare school, die hun gezicht achter een kartonnen masker verborgen en al mompelend hun naam lieten raden. Maar dat verdween, evenals het bedelzingen met Sint-Maarten, patroonheilige van Tessenderlo, ter voorbereiding van de Sint-Maartensvuren. Ook het driekoningenzingen en de bedeltocht van misdienaars, gewapend met kleppers of ratels in de paastijd, bestaat niet meer.

Maar Tessenderlo is wel fier op zijn traditie van het nieuwjaarszingen. Die bestaat al zeker sinds het einde van de 19de eeuw, met giften zoals varkenspoten en nieuwjaarsgebakjes, die als geluksbrengers golden. In geschriften uit de 17de eeuw wordt reeds ‘*croenselhagen*’ vermeld in buurdorp Veerle, dat ook een vorm van bedelzingen rond nieuwjaar zou geweest zijn.

De manier waarop Tessenderlo nieuwjaar zingt, is vrij uniek en het hoort bij de eigenheid van de gemeente. Het gebruik bestaat ook in enkele buurgemeenten zoals Meerhout en Laakdal (Antwerpse Kempen) en Genendijk, maar in Tessenderlo en zijn deelgemeenten gebeurt het massaal. Bovendien komen ook verscheidene groepen zingende kinderen uit het naburige Ham nieuwjaarszingen. Daar is deze traditie grotendeels verdwenen. De ouders die er zelf veel van hielden als kind, willen hun kinderen de kans geven om het ook mee te maken. Dus zakken ze af naar Engsbergen (Tessenderlo) om ze het daar te laten beleven.

**Gebaseerd op het interview met François Van Gehuchten door Luk Indesteege.*

**Deze inzending kadert binnen het project Beleving. 100 levende gebruiken en tradities in Limburg. Een initiatief van het Limburgs Volkskundig Genootschap, in samenwerking met ECRU Erfgoed en Erfgoed Haspengouw, Werkplaats immaterieel erfgoed, Openluchtmuseum Bokrijk, Heemkring Vaart, Haspengouw. TV vzw, Academie voor Streekgebonden Gastronomie en AVANSA-Limburg.*

INZENDER

François Van Gehuchten

LOCATIE

Tessenderlo

PERIODE

31 december

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken
Eten en drinken

TREFWOORD

#muziek #stem en zang #feest #eten #drinken